

Førstelektor Elsebeth Frey
Institutt for journalistikk
og mediefag, Fakultet for
samfunnsfag, Høgskolen i Oslo og
Akershus
elisabeth.frey@hioa.no

Høgskolelektor Marit Johansen
Institutt for sosialfag, Fakultet for
samfunnsfag, Høgskolen i Oslo og Akershus
marit.johansen@hioa.no

Et åpent barnevern og Barnevernet – en hjelper

Hvordan blir barnevernets oppdrag framstilt i kommunikasjonsstrategiene?

Vi undersøker hvordan barnevernets to siste kommunikasjonsstrategier framstiller barnevernets oppdrag. Både Et åpent barnevern og Barnevernet – en hjelper vil bedre barnevernets omdømme og høyne dets legitimitet. Vi påstår at det foregår en kamp om definisjonen av barnevernet i offentligheten. Ved hjelp av kritisk diskursanalyse (Fairclough, 1992, 2010) finner vi at kommunikasjonsstrategien fra 2008 underkommuniserer det kontroversielle ved barnevernet og gjør mediene til sydebukk for hvordan barnevernet oppfattes. Kommunikasjonsstrategien fra 2012 synliggjør det såkalte risikobarnevernet (Stang, 2007), men bygger samtidig ut omtalen av hjelperdiskursen og det noen kaller velferdsbarnevernet (ibid., Kojan 2011). Offentlige inngrep i forholdet mellom foreldre og barn kan være omstridt, og barnevernet har følgelig et svært krevende samfunnsoppdrag. Derfor er barnevernets kommunikasjonsstrategi viktig for å nå ut til publikum. I artikkelen analyserer vi barnevernets to siste kommunikasjonsstrategier Et åpent barnevern – kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2008–2011 og Barnevernet – en hjelper. Kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2013–2016.

Artikkelens problemstilling er: Hvordan framstiller kommunikasjonsstrategiene barnevernets samfunnsoppdrag? Våre forskningsspørsmål er: Hvilke holdninger og verdier kommuniseres ut? Hvilke tanker og forestillinger om barnevernet finnes i dokumentene?

Artikkelen er resultat av et samarbeid mellom to kolleger med ulik fagbakgrunn. Som mangeårig journalist og førstelektor i journalistikk er Elsebeth Frey opptatt av kommunikasjon og hvordan barnevernets forhold til mediene kommer til uttrykk i strategiene. Marit Johansen er barnevernspedagog og høgskolelektor, og hennes interesse er hvordan strategiene ordsetter barnevernsarbeiderens samfunnsoppdrag i balansegangen mellom makt og hjelp.

Artikkelen starter med bakgrunnen for kommunikasjonsstrategiene og hvordan de er bygget opp. Så presenterer vi kritisk diskursanalyse, som er vår metode. Deretter undersøker vi hvem som snakker og hvem de snakker til. Så drøfter vi de to begrepene velferds- og risikobarnevern opp mot kommunikasjonsstrategiene. Videre ser vi på relevante diskurser som godhetsdiskursen, tillitsdiskursen og mediediskursen. Derneft analyserer vi mediemakt og barnevernets makt før vi avslutter og konkluderer.

Bakgrunn

Offentlige virksomheter er pålagt å ha en kommunikasjonsstrategi, og Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet har hatt det overordnede ansvaret for den statlige kommunikasjonspolitikken (Fornyings- og administrasjonsdepartementet, 2009). I dokumentet om statens kommunikasjonspolitikk skiller Fornyings- og administrasjonsdepartementet mellom kommunikasjonsstrategi og informasjonsstrategi. (ibid.). Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har det øverste ansvaret for barnevernets kommunikasjonsstrategier.

Kommunikasjonsstrategiene beskriver mål for barnevernet, og målene gjelder både for statlig og kommunalt barnevern. Tydeligst er det skrevet i *Barnevernet – en hjelper* at kommuner og staten må føl-

ge opp strategien (Barnevernet – en hjelper, 2012:3). I 2008 lanserte Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) kommunikasjonsstrategien *Et åpent barnevern – kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2008–2011*. På oppdrag fra BLD utviklet Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) «...en ny kommunikasjonsstrategi for barnevernet» (BLD, 2012:39): Barnevernet – en hjelper. Kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2013–2016. Våre undersøkelsesobjekter er de to siste kommunikasjonsstrategiene, heretter referert til som *Et åpent barnevern* og *Barnevernet – en hjelper*.

Slik er kommunikasjonsstrategiene bygget opp

Et åpent barnevern er et dokument på 2151 ord som består av fem deler. Del 1 er skrevet av daværende barneminister Anniken Huitfeldt. Statsrådens innledning er en hilsen, og samtidig en marsjordre om å åpne barnevernet. Vi ser innledningen som en politisk føring, og leser den derfor som en viktig del av *Et åpent barnevern*. Del 2 er en beskrivelse av nå-situasjonen. Her vektlegges det at befolkningen har fått en mer positiv innstilling til barnevernet. Som eksempel nevnes at andelen av befolkningen som har et dårlig inntrykk av barnevernet er redusert fra 44 prosent i 2003 til 33 prosent i 2008 (*Et åpent barnevern*, 2008:3). Del 3 omtaler mål for kommunikasjon om barnevernet slik: «Åpenhet gir barnevernet større legitimitet. Da blir det bedre å være barn i barnevernet» (ibid.:4). Så følger underpunktene. Del 4 «Ambisjoner, utfordringer og løsninger» utdypet målene og beskriver mulige løsninger for å overvinne de utfordringene som beskrives. Del 5 handler om målgruppe og arenaer. Målgruppen for dokumentet er barn og unge generelt, berørte barn og familier, ansatte i barnevernet, samarbeidspartnere, mediene, offentlige aktører og fagmiljøer (ibid.:6–7).

Barnevernet – en hjelper er et dokument på 1964 ord. Det består av fire deler. Først kommer formålet med strategien og plassering av ansvar for kommunikasjon hos ledelsen. Så følger «Nå-situasjonen» som er todelt. Den handler om folks holdninger til barnevernet. Neste underpunkt i «Nå-situasjonen» dreier seg om innvandrerbefolkningen. Som i den for-

rige kommunikasjonsstrategien er også del 3 «Mål for kommunikasjonen». Hovedmålet beskrives slik: «Barnevernet skal være en aktør som lytter, involverer og hjelper» (Barnevernet – en hjelper, 2012:5). Del 4 «Målgrupper og ambisjoner» er delt i seks underpunkter: Barn, unge og familier i kontakt med barnevernet, flerkulturelle, befolkningen, samarbeidspartnere og interessenter, ansatte og media. Hvert av underpunktene har delmål og tiltaksområder.

Kritisk diskursanalyse

Språk vil alltid være preget av den samtiden det ytres i, og det forandrer seg fra miljø til miljø og over tid. Likeledes vil måten en uttaler seg på og språket en bruker, vise ens holdninger og verdier. Det mener diskursanalytikere (se Jørgensen og Philips, 1999). Diskursanalyse som metode kan være nyttig for å se hvilke ideologiske holdninger som ligger til grunn for språket. I artikkelen vil vi bruke Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse. Fairclough er opptatt av maktstrukturer og den kampen som foregår mellom ulike ideologier (Fairclough, 1992:87–88). Hans kritiske perspektiv betyr å analysere og forklare forhold som ikke er transparente. Videre innebærer et kritisk diskursanalytisk blikk å undersøke hvordan dominerende logikk og dynamikk testes, utfordres og avbrytes (Fairclough, 2010:163–164).

Begge dokumentene har som mål å endre verdier og holdninger knyttet til barnevern. For eksempel målbærer følgende setning viktige verdier, som åpenhet og legitimitet: «Åpenhet gir barnevernet større legitimitet» (Et åpent barnevern, 2008:4). Videre uttrykker setningen et klart mål om å endre og styrke barnevernets legitimitet. Vi mener at kritisk diskursanalyse er et hensiktsmessig verktøy for å studere verdier og holdninger i barnevernet, slik de kommer til uttrykk i kommunikasjonsstrategiene. Det betyr ikke at vi hevder å kjenne bakgrunnen og holdningen dokumentenes forfattere har. Vi analyserer dokumentenes mening, språkbruk og språkets mønstre for å finne tekstenes meninger og holdninger, samt motsetninger og tvetydigheter. Kritisk diskursanalyse ser språkbruk som en måte å agere

på og som en form for representasjon (Fairclough, 1992:62–63). Tankemønstre og språkbruk kan en kalle diskurser. De er med på å reprodusere og forandre kunnskap, identiteter og sosiale relasjoner, herunder maktrelasjoner (Jørgensen og Phillips, 2010:77).

Metodisk konsentrerer vi oss om å analysere *Et åpent barnevern* og *Barnevernet – en hjelper*. Vi vil nærlese ord og begreper fordi ord «... har kulturelle over- og undertoner som dukker opp i ulike brukssammenhenger» (Engebretsen og Heggen, 2012:32). Vi har valgt å trekke inn andre relevante dokumenter og diskurser på feltet. Vi vil ikke gjennomanalysere de andre tekstene, men Fairclough peker på at en lager og/eller leser en aktuell tekst gjennom å trekke på eksisterende diskurser og dokumenter (Fairclough, 1992:65). Når det gjelder de mest sentrale diskursene i *Et åpent barnevern* og/eller *Barnevernet – en hjelper* vil vi hente inn relevant teori. Eksempelvis gjelder det Grimmen som drøfter tillit, et meningsbærende ord i våre analyseobjekter. Vi presenterer relevante verktøy og begrep underveis der vi bruker dem. Først vil vi nå undersøke hvem som kommer til orde i kommunikasjonsstrategiene, og hvem de henvender seg til.

Hvem snakker, og hvem snakker de til?

Språkforsker Jan Svennevig skriver at bilder av virkeligheten skapes gjennom tekstens språk og grammatikalske konstruksjoner (Svennevig 2001:174). Her inngår også hvem som er inkludert i tekstens meningsfellesskap.

Gode, klare setninger har agens. Det vil si den handlende; agens er den som setter prosessen i gang, forklarer Svennevig (ibid.). Når det står i *Et åpent barnevern* at «undersøkelser gjennomført (...) viser...» og at «Det er stor enighet om at kommunikasjonsstrategien for barnevernet er viktig...» (Et åpent barnevern, 2008:3), får vi ikke vite hvem som mener eller hvem som har gjort undersøkelser. Setninger som utelater den handlende gjør at ansvarsforhold blir utydelig. Når en skriver uten agens kan det være fordi den skrivende mener at «... den handlende ikke er interessant i sammenhengen, men i noen tilfeller kan det også være fordi forfatteren vil tildekke ansvarsfor-

hold eller lignende» (Svennevig, 2001:175). Et eksempel fra *Barnevernet – en hjelper* hvor den handlende er tydelig starter slik «Ledere skal sørge for ...» (Barnevernet – en hjelper, 2012:3). Men flere steder er den handlende et abstrakt begrep og ingen fysisk aktør som kan agere, for eksempel i setningen «Kommunikasjonsstrategien «Barnevernet – en hjelper» skal fremme trygghet ...» (ibid). Noen står bak kommunikasjonsstrategien og bruke den som et middel til å skape trygghet, og disse noen kunne stått som den handlende i setningen slik at ansvarsforholdet var blitt synliggjort. Et språk som utelater agens er, som passivt språk, tradisjonelt knyttet til en byråkratisk måte å uttrykke seg på i motsetning til et aktivt språk som ligger nærmere norsk dagligtale.

Det er barnevernet selv om er avsender i den nyeste kommunikasjonsstrategien. Derimot er det ikke lett å se hvem som snakker og hvem som er inkludert i meningsfellesskapet i *Et åpent barnevern*. I innledningen bruker statsråden fire ganger subjektet vi, men ordet er brukt ulikt. Når hun skriver at vi sjelden hører de gode fortellingene fra barnevernet i det offentlige rom, er det uklart om vi er folk flest, barnevernsetaten og/eller departementet. De andre gangene ministeren bruker vi betyr det ansatte i barnevernet, departementsansatte og ministeren selv. Huitfeldt avslutter med å ønske lykke til, adressert til dem som skal bruke kommunikasjonsstrategien (*Et åpent barnevern*, 2008:2). I «Nå-situasjonen» finnes ingen tydelig stemme, og det er uklart i teksten hvem avsender er. I *Et åpent barneverns* del 3 «Mål for kommunikasjon om barnevernet» blir stemmen til de som har laget kommunikasjonsstrategien tydeligere. Her er et klart vi som uttrykker vilje, blant annet om at «... alle barn skal bli bedre kjent med barnevernet» (ibid.:4). Så tydelig er viljen til å nå målene at ordet skal er brukt 18 ganger på to sider (ibid.). Mens ordet skal er brukt 27 ganger i kommunikasjonsstrategien fra 2008, finnes ordet 21 ganger i *Barnevernet – en hjelper*. Når ordet brukes i sammenhenger som «Vi vil blant annet at barn og familier skal oppfatte barnevernet som deres hjelper» (ibid.), kan skal leses både som en føring, et ønske eller et krav.

I *Barnevernet – en hjelper* brukes skal mest om barnevernet selv: «Barnevernet skal være en aktør som lytter, involverer og hjelper» (Barnevernet – en hjelper, 2012:5), men også her finner vi at brukere, befolkning og media skal gjøre noe (ibid.:6,7,9).

Svaret på hvem som snakker og hvem de snakker til er at det er utydelig hvem som er inkludert i tekstens meningsfellesskap og i diskursiv praksis. Diskursiv praksis er betegnelsen Fairclough bruker om nivået der forfatteren av en tekst trekker veksler på eksisterende diskurser og sjangre for å lage teksten, og der mottaker bruker eksisterende diskurser til å bruke og å tolke teksten. Slik medvirker diskursiv praksis til å reprodusere samfunnet som det er, men også til å endre samfunnet (Fairclough, 1992:65). Enhver avsender og mottaker inngår i diskursiv praksis. Som lesere blir vi likevel noe forvirret av skiftet mellom de ulike stemmene i *Et åpent barnevern*, og over hvem det snakkes til. Vi-et i del 3 snakker til ansatte i barnevernet og befolkningen, men mest snakker vi-et om noen. I *Barnevernet – en hjelper* snakker barnevernet også mer om enn til barn og unge, foreldre, befolkningen, flerkulturelle, ansatte, media, samarbeidspartnere og interessenter. En gruppe som singles ut i 2012-strategien er de flerkulturelle, og arbeidet med innvandrere omtales som en ny utfordring. Det er et interessant trekk ved dokumentene at de prioriterer å snakke om framfor å være i dialog med leserne av tekstene.

Vi vil nå se nærmere på to begrep som karakteriserer ulike sider ved barnevernet.

Velferdsbarnevernet og risikobarnevernet

Lov om barneverntjenester (bvl.) har et todelt formål. I følge bvl. § 1-1 første ledd, er formålet å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og etter bvl. § 1-1 andre ledd, å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Vi vil trekke inne to begrep som sentrale forskere i barnevernsfeltet bruker for å beskrive barnevernets todelte mandat: Elisabeth Gording Stang bruker begrepet risikobarnevernet om bvl. § 1-1 første ledd og velferdsbar-

nevernet om bvl § 1-1 andre ledd (Stang, 2007:134). Stang skriver at forskere hevder barnevernet er i ferd med å utvikle et toklassesystem:

«Ett barnevern som yter velferdstjenester på linje med andre offentlige myndigheter, for eksempel sosialtjenesten og trygdekontoret, og ett barnevern som griper inn med mer alvorlige tiltak overfor barn i risikozonen for utvikling av atferdsvansker, eller som er på vei inn i/lever i en omsorgssviktsituasjon» (ibid.).

Bente Heggem Kojan bruker betegnelsen velferdsbarnevernet på samme måte som Stang, mens hun bruker kjernebarnevernet om å beskytte barn fra omsorgssvikt (Kojan, 2011:11). Vi velger å bruke betegnelsene velferdsbarnevernet og risikobarnevernet. Stang stiller spørsmål om barneverntjenesten fungerer som en erstatning for andre (manglende) offentlige tilbud (Stang, 2007:17). Barn med barnevernstiltak i løpet av 2012 var 53 198 (SSB, 2013). Av disse var 44 203 hjelpetiltak (ibid.). Samme år var det 8 995 omsorgstiltak (ibid.). Da Lov om barneverntjenester av 1992 erstattet barnevernloven av 17. juli 1953, ble terskelen for tiltak senket (Stang, 2007:48, Barne- og familiedepartementet, 1991-92:31). Fra da av var det ikke lenger et krav om at det forelå vilkår for omsorgsovertakelse for å iverksette hjelpetiltak, men det var tilstrekkelig at barnet hadde et særlig behov for hjelp (Barnevernloven 1992, § 4-4. andre ledd). Som Stang skriver, er det naturlig at mottakere av hjelpetiltak blir flere når terskelen senkes. Likevel spør hun om velferdsbarnevernet er styrket på bekostning av risikobarnevernet gjennom loven fra 1992 (Stang, 2007:48).

I *Et åpent barnevern* slår barneministeren fast at det meste av hjelpen til barn og unge blir gitt i hjemmet for å stimulere til bedre oppvekstvilkår. Videre ønsker hun at offentligheten må få vite mer om barnevernet som støttespillere for barn og foreldre (Et åpent barnevern, 2008: 2). Slik posisjonerer statsråden seg i velferdsbarnevernet. Selv om ordet velferd ikke nevnes eksplisitt, fokuserer kommunikasjons-

strategien fra 2008 på velferdsbarnevernet. Derimot er velferd nevnt fire ganger i den nyeste kommunikasjonsstrategien, som velferdsoppgaver, velferds-systemet og velferdspolitikken (Barnevernet – en hjelper, 2012:6,8). Allerede i første setning heter det: «Barnevernet i Norge skal skape trygge oppvekstvilkår for utsatte barn og familier (ibid.:3). Trygge oppvekstvilkår er et svært vidt begrep, som kan innbefatte mange, ulike aspekter ved å være barn i Norge. Å skape trygge vilkårene kan forstås som å bygge et godt samfunn på alle nivåer, og er noe som angår regjering, Storting og oss alle. På den andre siden begrenses begrepet noe ved at det handler om trygge oppvekstvilkår for utsatte barn og familier. Velferdsbarnevernet er tydelig med i *Barnevernet – en hjelper*, og risikobarnevernet er også synliggjort. Et eksempel på at både risiko- og velferdsbarnevernet er med i den nyeste kommunikasjonsstrategien er setningen om at gjennom «... sin kommunikasjon skal barneverntjenesten vise fram samfunnsoppdraget og framstå som en hjelper og som en myndighetsutøver» (ibid.:9). 2012-dokumentet refererer til tvangstiltak, omsorgsovertakelse og myndighetsutøver, samt at barnevernet forvalter makt (Barnevernet – en hjelper, 2012). Kommunikasjonsstrategien fra 2008 viser lite til risikobarnevernet, men følgende setning kan tolkes dithen: «... barnevernets arbeid er kontroversielt fordi det griper inn i private (personlige) og følelsesmessige problemstillinger» (Et åpent barnevern, 2008:4).

Godhetsdiskursen

I begge kommunikasjonsstrategiene er hjelp og hjelper og variasjoner av ordene viktige. Et av målene i dokumentet fra 2008 er: «Barn og familier skal oppfatte barnevernet som deres hjelper» (Et åpent barnevern, 2008:4). For å realisere ambisjonen om at barnevernet skal bli oppfattet som hjelper, er flere tiltak skissert, eksempelvis å arbeide «...aktivt med brukermedvirkning» (ibid.) Slik ønsker kommunikasjonsstrategien fra 2008 å løfte fram barnevernet som hjelper, et åpent barnevern som har tillit blant brukere og i befolkningen. Hjelpediskursen er med

andre ord sentral i dokumentet *Et åpent barnevern*, og enda tydeligere løftes den fram i den nyeste kommunikasjonsstrategien. Ordet hjelp og hjelper med variasjoner er brukt 21 ganger i dokumentet fra 2012 (*Barnevernet – en hjelper*, 2012). At ordet er i brukt i tittelen, gir også et tydelig signal. Et annet ord som er mye brukt er tjenester og variasjoner av det. Det blir nevnt 27 ganger i *Barnevernet – en hjelper*, mot åtte ganger i det gamle dokumentet (*Barnevernet – en hjelper*, 2012, *Et åpent barnevern*, 2008).

Forestillingen om barnevernet som barn og familiers hjelper knytter an til brukerorienteringen i diskursen om velferdsstaten (Seim og Slettebø, 2007, Bunkholdt og Sandbæk, 2008). Ord som hjelp og hjelper, samt variasjoner av brukere kan knyttes til ord som samarbeidspartner, brukermedvirkning og tjenester, slik *Barnevernet – en hjelper* knytter brukere og brukermedvirkning til barnevernet som støttespiller. Når ord gjentas og tillegges vekt, vil de nødvendigvis prege en tekst ved å danne en ordkjede eller en referansekjede. Referansekjeder hjelper oss å kartlegge innholdet i et dokument (Vagle 1995:138-141), og de viser sentrale diskurser i teksten. Ifølge Fairclough representerer diskurser verden, og samtidig utgjør og konstruerer de verden (Fairclough, 1992:64–65). En hjelper- og brukerdiskurs vil representere virkeligheten. Samtidig er diskursen med på å skape et ønsket bilde av virkeligheten. *Et åpent barnevern* er opptatt av å korrigere befolkningens og medienes oppfatning av barnevernet, mener vi. Når det gjelder kommunikasjonsstrategien fra 2012 er den mer opptatt av å bedre tillitsforholdet mellom barnevernet og innvandrerbefolkningen, men begge ønsker å bedre barnevernets omdømme.

At utsatte barn og deres familier omtales som brukere som deltar i hjelpeapparatet og at brukermedvirkning «...er et viktig verktøy» (*Barnevernet – en hjelper*, 2012:6), er uttrykk for «...et menneskesyn basert på demokrati og likeverd» (Uppstad, 2010:29). En stadig aktuell diskusjon er om og i hvilken grad nye ord fører til nye holdninger og handlinger. Tone-Hege Uppstad omtaler «...diskursen om at brukermedvirkning ikke har ført til reell endring i arbeidet

med brukerne, men nettopp har blitt et falsk alibi for fortsatt maktbruk forkledd med andre ord» (ibid). De to synspunktene hun referer til uttrykkes fra ulike ståsted og med konkurrerende syn på verden, der maktdiskursen peker på andre aspekter enn hjelper- og brukerdiskursen.

Nå vil vi se på de gode historiene som er sentrale i kommunikasjonsstrategien fra 2008. Vi kan trekke paralleller mellom de gode historiene og det Jill Mere-the Loga kaller godhetsdiskursen: Den er velmenende og idealistisk og oppfordrer til å ta vare på de svake, noe som de fleste er enige i. Godhetsdiskursen vil føre til at det utføres gode handlinger, noe som er gunstig for samfunnet (Loga, 2003:65-75). Slik fungerer diskursen legitimerende i politiske sammenhenger, og den trekkes blant annet inn i argumentasjon for velferdssamfunnet og dens profesjoner. Å oppnå mot å være god er ikke lett, og følgelig er motsvarsposisjonen til godhetsdiskursen fraværende (ibid.:76-80). Ved å trekke inn begrepet godhetsdiskurs vil vi peke på at positive handlinger og begreper er enklere å forholde seg til enn handlinger og begreper som assosieres med noe negativt. 2008-dokumentets hjelperperspektiv og godhetsdiskurs forstyrres av pressens oppslag med «saker med ensidig negativt fokus» (*Et åpent barnevern*, 2008:1). Selv om det ikke omtales noen gode historier i *Barnevernet – en hjelper*, er godhetsdiskursen relevant også for den. Som nevnt over, er bruker- og hjelperdiskursen mer brukt i 2012-dokumentet.

Tillitsdiskursen

Tillit er et ord som går igjen i begge kommunikasjonsstrategiene. Det er et ord som gir positive assosiasjoner. Å ha tillit til noen innebærer å stole på dem. Tillit er treleddet, skriver Harald Grimen (Grimen, 2009:13). *Noen stoler på noen* med henblikk på *noe*. En stoler sjelden totalt og ubetinget på noen. I mange situasjoner henger tillit sammen med trygghet på den andres kompetanse. Det er heller ikke selvmot-sigende å stole på noen på visse områder, og mistro dem på andre for tillit er normalt begrenset, betinget og spesifisert (ibid.:13–14). Spesifisert tillit kan for

eksempel være den som kommer av at «...befolkningen har kunnskap og kjennskap til de oppgavene barnevernet er pålagt og de tjenester barnevernet yter» (Barnevernet – en hjelper, 2012:3).

Egne erfaringer med barnevernet vil ha betydning for den enkeltes tillit til barnevernet. En undersøkelse i prosjektet «Det nye barnevernet» konkluderer med at et flertall av foreldre som ble intervjuet, var fornøyd med hjelpen de fikk, og i overkant av 70 prosent hadde stor tillit til barnevernet. Tillit til barnevernet er betydelig større hos brukere, enn hos befolkningen generelt sett, konkluderte prosjektet (Fauske et al, 2009). Samtidig er det dokumentert et stort omfang av omsorgssvikt og overgrep ovenfor barn og unge på institusjoner i perioden 1945–1980 (NOU, 2004: 23). Også i nyere tid er det dokumentert alvorlige krenkelser i barnevernet. Adresseavisen kartla dommer der barnevernsbarn er blitt misbrukt i fosterhjem, avlastningshjem eller av støttekontakter oppnevnt av barnevernet. I perioden 2000 til 2011 ble 52 barn grovt misbrukt mens barnevernet hadde ansvaret for dem (Adresseavisen, 2011). Eksemplene viser at det finnes faktiske og historiske grunner til at barnevernets omdømme er lavt i deler av befolkningen. 2012-dokumentet peker på en særlig utfordring som gjelder «... tillitsforholdet innvandrere i Norge har til barnevernet» (Barnevernet – en hjelper, 2012:3). De flerkulturelle inkluderes ikke i gruppen «Folk flest har tillit til barnevernet ...», men omtales i egne deler av dokumentet (ibid.:4–5).

Kommunikasjonsstrategien fra 2012 knytter tillit og legitimitet sammen: «Barnevernet i Norge er avhengig av tillit og legitimitet i hele befolkningen» (ibid.:3). I setningen etter knyttes åpenhet til legitimitet og tillit. Det er en kobling som også kommunikasjonsstrategien fra 2008 gjør, når det heter i dens hovedmål at «... åpenhet gir barnevernet større legitimitet» (Et åpent barnevern, 2008:4). Forholdet mellom barnevernets legitimitet og oppdrag blir blant annet tematisert av Vigdis Bunkholdt i «Barnevernet legitimitet – hvorfor er det så vanskelig?» (1997). Hun spør om barnevernloven, der barns og

foreldres rettigheter og interesser kan kollideres, og hvor barnets interesser overvåkes av samfunnet, er i utakt med alminnelig rettsoppfatning. Kan det være en av årsakene til at vi får så sterke følelsesmessige reaksjoner når barnevernssaker blir slått opp i mediene, undrer hun (Bunkholdt, 1997:285). Barnevernsarbeidere arbeider i et ideologisk og verdimeslig minifelt, der de utsetter noen mennesker for uønskede tiltak. Bunkholdt etterlyser en tydeliggjøring fra politisk hold og solidaritet med ansatte i barnevernet fra det offentlige som oppdragsgiver. Det vil øke barnevernets legitimitet og autoritet i offentligheten og overfor «...de av barnevernets klienter som har motforestillinger mot vårt engasjement i deres foreldreskap» (ibid.: 291). Også Jarmund Veland etterlyser mer politisk deltakelse og innsyn i barnevernet (Veland, 2004:202). Videre skriver han:

«Det er ikke vanskelig å opparbeide høy legitimitet og åpenhet knyttet til det å iverksette hjelpetiltak, som i stor grad handler om å gi folk det de vil ha, og som også bidrar til å bygge opp under samfunnets grunnleggende verdi. Utfordringen ligger i å opparbeide legitimitet rundt kontrollrollen» (ibid.:207).

Det vil med andre ord være lettere å oppnå tillit til barnevernets hjelpetiltak. En slik tillit vil med Grimens ord være begrenset og betinget. Kommunikasjonsstrategien fra 2008 har fokus på hjelpetiltak, og – mener vi – problematiserer i liten grad risikobarnevernet. Riktignok skal barnevernet vedkjenne seg «...også det som ikke er bra og eventuelle forbedringspunkter» (Et åpent barnevern, 2008:5). Men gjennomgangstonen er at det er utfordrende å få tillit i befolkningen når «...unyansert og kritisk mediedekning i enkeltsaker rammer barnevernets omdømme» (ibid.:4). I kommunikasjonsstrategien fra 2012 står det at barnevernet skal være ærlige om at de er «...en aktør med myndighet til å utrede og foreslå omsorgsovertakelse ...» (Barnevernet – en hjelper, 2012:5). En kan si med Bunkholdt at den siste kommunikasjonsstrategien tydeligere stil-

ler seg bak de ansatte i barnevernet ved å synliggjøre hele deres samfunnsoppdrag.

Offentlig inngrep i forholdet mellom barn og foreldre vil ofte være omstridt, men det betyr ikke at barnevernet kan unnlate å gjøre jobben de er pålagt. Barnevernet har lovpålagt plikt til å gripe inn der vilkårene er til stede. Men, som Veland skriver, kan handlinger være legale «...det vil si lovlige, men uten at de oppfattes som legitime, det vil si gyldige og riktige» (Veland, 2004:199). Tillit kan ses som en målestokk på om barnevernets oppdrag er i samsvar med vanlige folks oppfatning av hva som er rett og galt. Men når det i kommunikasjonsstrategien fra 2012 står: «Barnevernet er avhengig av tillit» (Barnevernet – en hjelper, 2012:3), er det en påstand vi mener det er grunn til å sette spørsmålstejn ved. Barnevernets plikter opphører ikke selv om tilliten er lav.

Mediediskursen

«Barnevernssaker blir ofte nyheter nettopp på grunn av følelsesmessige konflikter» og «Nyhetsbildet frem til 2006 var preget av negative og emosjonelt ladede omtaler av barnevernssaker» (Et åpent barnevern 2008:3) er eksempler hentet fra 2008-strategien. Et eksempel fra 2012-dokumentet er «Enkeltvedtak og enkeltskjebner preger media og den offentlige debatten om barnevernet» (Barnevernet – en hjelper, 2012:5). Eksempelene viser hvordan mediene lager saker som barnevernet ikke ønsker. Det finnes også eksempler som er positivt ladet, som at mange ansatte i barnevernet liker mediekontakt (Et åpent barnevern, 2008:3). I 2008-strategien står mediene sentralt. Ja, i «Nå-situasjonen» må den sies å være den dominerende diskursen da mer enn halvparten handler om medier og nyhetsbildet. *Et åpent barnevern* skriver – riktignok indirekte, men like fullt tydelig – at det foregår en kamp mellom mediene og barnevernet: Mediene framstiller barnevernet i et dårlig lys, og kommunikasjonsstrategien vil prøve å forandre diskursen om barnevernet. Mediene er også sentrale i *Barnevernet – en hjelper*, men de omtales mindre og på en mildere måte.

Kommunikasjonsstrategiene kommer med for-

slag om hvordan forholdet mellom barnevernet og mediene bør gripes an. I *Et åpent barnevern* heter det at barnevernet bør ta initiativ overfor mediene. Videre skal ansatte i barnevernet få medietrening og rutiner for å håndtere mediene (Et åpent barnevern, 2008:5). I 2012 skal barnevernet være «...proaktivt, være premissleverandør i samfunnsdebatten og selv initiere nyhetssaker» (Barnevernet – en hjelper, 2012:8–9). Også i den siste kommunikasjonsstrategien omtales mediens ønske om enkeltsaker, ansattes utrygghet ved å snakke offentlig og deres følelse av ambivalens i forhold til blant annet taushetsplikten som «...hindrer for at mediene og befolkningen får et nyansert bilde av saksgangen og vedtak i en barnevernssak, eller barnevernets tjenestetilbud» (ibid.:8–9). Forhold ved både mediene og ansatte i barnevernet kan føre til dårlig kommunikasjon, men mediene omtales ikke som en belastning for de ansatte, som i 2008. Mens *Et åpent barnevern* nevner at mediedekning rammer barnevernets omdømme (Et åpent barnevern, 2008:4), sier 2012-strategien at det er viktig å erkjenne at «...det aldri er synd på barnevernet i Norge – uansett hvor urettferdig barnevernet mener kritikken er» (Barnevernet – en hjelper, 2012:5). For å sette det på spissen kan vi si at mediene i 2012 ikke er fiende, men de er en av flere målgrupper. I årsrapporten 2012 for Bufetat heter det: «Målsettingen fra tidligere strategier om et åpnere barnevern er langt på vei oppnådd...» (Bufetat, 2012:9). En konsekvens av det er at mediene ikke lenger er så sentrale i den nyeste kommunikasjonsstrategien. Videre framstår barnevernet her med mer selvtillit, det er et barnevern som med «...sin erfaring og kompetanse bør være en del av den offentlige debatten» (Barnevernet – en hjelper, 2012:9).

Et åpent barnevern ønsker velkommen at mediens omtale av barnevernet har endret seg, og at mediens saker er blitt mer saksorienterte og systemkritiske de siste årene. Her viser kommunikasjonsstrategien til den forutgående strategien *Et åpnere barnevern*, og gir barnevernet kreditt for den ønskede utviklingen av mediedekningen: «Det kan være et resultat av at barnevernet i større grad presenterer og kom-

menterer saker» (Et åpent barnevern, 2008:2,3). Forholdene til mediene blir selvsagt bedre når barnevernet tilbyr fakta, tall og utviklingstrekk (Barnevernet – en hjelper, 2012:9). Den gradvis positive utviklingen i forholdet mellom barnevernet og mediene bør også knyttes til endringer i mediebransjen. Derfor er det viktig å ta et skritt til siden og se på utviklingstrekk i journalistikken, dens samfunnsoppdrag og mediens makt.

Mediemakt

Odd Raaum skriver om en kompleks bytteavtale mellom myndigheter og medier, «...der pressen påtar seg å levere samfunnsnyttige tjenester mot at samfunnet til gjengjeld gir pressen frihet og visse privilegier» (Raaum, 2003:13). En annen måte å se det på er at mediepolitikken økonomiske støtte er «... et politisk virkemiddel for å opprettholde en varierende og levende offentlighet. Offentlighet er den kontinuerlige meningsdannelse som pågår for en stor del i mediene» (Rasmussen, 2004:127). Det synet støttes av Mediestøttemeldingen fra 2010 der subsidieringen av mediene begrunnes med pressens samfunnsoppdrag (NOU, 2010: 14).

Honnørord som uavhengighet og kritisk journalistikk er viktige begreper for redaktører og journalisters forståelse av det som kalles pressens samfunnsoppdrag, og som er første punkt i de presse-etiske normene i Vær Varsom-plakaten (VVP). I faneparagrafen knytter pressen sitt oppdrag til ytringsfrihet og pressefrihet. Medienes skal informere og avdekke kritikkverdige forhold, og deres oppgave er å tale mot forsømmelser og overgrep mot enkeltmennesker. Uavhengige og frie medier som kikker makten i kortene regnes «...blant de viktigste institusjonene i demokratiske samfunn» (Norsk Presseforbund, 2013). Paul Bjerke peker på at allmenheten, politikere, journalistene og journalistikkforskere aksepterer journalistenes uavhengige posisjon (Bjerke, 2010:88).

At redaksjonene velger ut hva som blir nyheter og hvordan disse lages og presenteres kaller Thomas Mathiesen makt i mediene. At pressen kan sette dagsorden kaller han makten fra mediene (Mathie-

sen, 2002). I Faircloughs språk vil det hete at mediene har definisjonsmakt, mens Eide bruker ord som journalistikkens symbolmakt i offentligheten (Eide, 2001:20). Videre peker Eide på at mediene er forhandlere av samtykke og tillit, og politiske aktørers troverdighet og tillit er avhengig av en journalistisk formidling (ibid.:25). Begge kommunikasjonsstrategiene er, naturlig nok, opptatt av at journalistisk makt er vesentlig idet den forvalter legitimitet (ibid.:43). Eiernes økonomisk makt og makt til å kontrollere medieorganisasjonen kaller Mathiesen makten bak mediene, mens kildenes innflytelse og eventuelle styring av journalistene kaller han makten rundt mediene (Mathiesen, 2002). Kilden kan for eksempel være voksne barnevernssbarn, foreldre eller de proaktive ansatte i barnevernet som selv initierer nyhetssaker (Barnevernet – en hjelper, 2012:9). De senere årene er VVP endret slik at kildenes kontroll over avgitte utsagn er blitt svekket, og det ble innskjerpet at journalister skal opptre mer hensynsfullt og varsomt overfor berørte (Brurås, 2010:111). I vår sammenheng er det viktig at VVP i 2001 fikk et eget barnepunkt. Punktet er todelt. Første del av punktet presiserer at redaksjonen har et selvstendig ansvar for å ta hensyn til eventuelle konsekvenser en medieomtale kan få for barnet. Selv når foresatte tillater medieeksponering, ligger ansvaret hos redaksjonen. Siste del sier at barns identitet som hovedregelen ikke skal røpes i barnevernssaker, rettssaker og familietvister. Barnepunktet tydeliggjør redaksjonenes ansvar ovenfor barn, og må sies å være en markant endring som påvirker journalistiske saker om identifiserbare barn og i vårt tilfelle; barnevernssbarn.

Nyhetsredaksjonene er blitt flinkere til å sette enkeltsaker inn i en systemkritisk og politisk forståelsesramme, ifølge *Et åpent barnevern* (Et åpent barnevern, 2008:3). Men at ikke all kritisk journalistikk er bra kommer tydelig fram i *Et åpent barnevern*. «Unyansert og kritisk mediedekning rammer barnevernets omdømme» står det i 2008-dokumentet (ibid.:4). Det kan argumenteres for at historisk har en kritisk presse vært viktig for å kaste lys over forhold i barnevernet. Derfor kan det virke noe underlig at en

strategi for åpen kommunikasjon holder fram en kritisk presse som et av hindrene for at befolkningen har tillit til barnevernet. På den annen side har medieforskere pekt på at journalister har en hang til å kritisere makten for kritikkens egen skyld (Eide 2001:49). Fra fokus på hvordan medienes dominerende logikker og dynamikker testes, utfordres og endres (Fairclough, 2010:164), retter vi igjen blikket mot barnevernet.

Barnevernets makt

Barnevernet er et maktfelt med rett og plikt til å gripe inn i den private sfære under gitte vilkår. Lov om barneverntjenester har hjemler for å overta omsorgen av barn med tvang. Omsorgsovertakelse griper sterkt inn i barnets og foreldrenes familieliv, og innebærer et brudd med grunnsynet om at barn skal vokse opp hos sine foreldre (NOU, 2012: 5:67)

Barnevernsansatte er offentlig ansatt personell med formell myndighet til å utøve kontroll med barn og foreldre, og står slik sett i en maktposisjon overfor foreldre og barn. Der barnevernet beslutter at undersøkelsesplikten er til stede, kan ikke foreldre motsette seg, eller klage på beslutningen. Barnevernsarbeidere har definisjonsmakt som er påvirket av forståelsesmåtene i den faglige kulturen de er en del av. Rådende fagsyn legger føringer for barnevernsarbeideres forståelse av hva som er årsaker til problemer i familier. Ofte er deres forståelsesmåter på kollisjonskurs med foreldrenes syn. Det tematiserer blant annet Agnes Andenæs i sin forskning (Andenæs, 1997). I saker der barnevernet fremmer forslag om omsorgsovertakelse viser statistikk fra fylkesnemnda «...en til dels svært høy medholdprosent for offentlige part i fylkesnemndenes avgjørelser» (NOU, 2012: 5:75). I 2010 fikk barnevernet medhold i 88,4 prosent av sakene der de hadde foreslått omsorgsovertakelse av barn (ibid.). Det illustrerer barnevernets sterke maktposisjon.

I *Barnevernet - en hjelper* finner vi ordet myndighet fire steder og ordet makt i én setning: «Barnevernet forvalter makt, og er i en posisjon i samfunnet der det er utsatt for kritikk fra enkeltpersoner, grupper eller interesseorganisasjoner» (Barnevernet - en hjel-

per, 2012:5). Ordet tvang finner vi to steder: «Oppgaven og jobben barnevernet gjør spenner mellom å gi hjelpetiltak i hjemmet til de som trenger det, og å iverksette tvangstiltak. Det er ofte tvangstiltakene som får medienes oppmerksomhet» (ibid.:4). Om 2012-dokumentet ordlegger seg tydeligere om denne delen av barnevernets arbeid, så gjør ikke kommunikasjonsstrategien fra 2008 det. Vi finner ikke ordene makt, tvang eller myndighet, men vi finner et sted en klar beskrivelse av det vanskelige oppdraget: «Barnevernets arbeid er kontroversielt fordi det griper inn i private (personlige) og følelsesmessige problemstillinger» (Et åpent barnevern, 2008:4). Sammenstillingen av ordene kontroversielt, gripe inn i, private og følelsesmessige problemstillinger, skaper et sterkt bilde av hva barnevernets oppdrag kan handle om. Slik blir setningen en kontrast til bildet av barnevernet som en hjelpetjeneste som kommer ved behov, slik *Et åpent barnevern* hovedsakelig framstiller institusjonen.

Konklusjon

Artikkelens problemstilling er: Hvordan framstiller kommunikasjonsstrategiene barnevernets samfunnsoppdrag? Som vist over snakker kommunikasjonsstrategiene mer om enn til barn og foreldre. Det står i kontrast til at barn og foreldre har medvirkning som brukere. Dermed kan en si at teksten spriker eller at den bryter med egne normer (Uppstad, 2010:31). I tillegg har 2008-dokumentet en utydelig avsender og like utydelig mottaker. Det er interessant at barnevernet har en ambisjon om å bruke et tydelig, enkelt og forståelig språk (Et åpent barnevern, 2008:5), men ikke innfrir ambisjonen.

God kommunikasjon er tydelig og konkret, og gjensidig utveksling av informasjon mellom to eller flere parter. Det mener staten ved Fornyings- og administrasjonsdepartementet, når de skiller mellom en kommunikasjonsstrategi og en informasjonsstrategi. Derimot betyr informasjon «... en ensidig formidling av et budskap» (Fornyings- og administrasjonsdepartementet, 2009). Vi mener at barnevernets kommunikasjonsstrategier er mer opptatt av å få fram bud-

skapet enn å gå i dialog. Slik sett likner de mer på informasjonsstrategier enn kommunikasjonsstrategier.

Barnevernet – en hjelper er skrevet på en tydeligere måte enn 2008-dokumentet. Et eksempel som viser hvor ulike fokus de to kommunikasjonsstrategiene har er at i 2012 heter det «Barnevernet er avhengig av tillit» (Barnevernet – en hjelper, 2012:3). I 2008 står det «Befolkningen skal ha tillit til barnevernet» (Et åpent barnevern, 2008:4), noe vi leser som en del av den ensidige monologen fra barnevernet. Men, som vist over, kan en institusjon ikke avkreve noen tillit. En underliggende premis i 2008-dokumentet er at tillit skapes av historier om barnevernet som støtte-spiller og hjelper. Vi finner at *Et åpent barnevern* underkommuniserer den konfliktfylte siden av barnevernsarbeidet, og vår påstand er at 2008-strategien synliggjør en kamp om definisjonen av barnevernet i offentligheten. Vi mener *Et åpent barnevern* nedtoner det kontroversielle ved barnevernet for å redefinere og høyne sin legitimitet i samfunnet, men slik tilsløres barnevernets oppdrag. *Barnevernet – en hjelper* vedkjenner seg både risikobarnevernet og velferdsbarnevernet. Her møter vi et barnevern som tar større ansvar, og som ikke legger skylden på mediene for hvordan barnevernet oppfattes i offentligheten.

Gjennom de forestillinger om barnevernets oppdrag som kommunikasjonsstrategiene framfører utfordres diskursordenen, der et antall diskurser kjemper i samme terreng (Jørgensen og Philips 1999:15). Kommunikasjonsstrategiene har et uttalt

mål, og det er å gi barnevernet større legitimitet (Et åpent barnevern, 2008:4, BLD 2012:39). Ved å føre en verdikamp ønsker kommunikasjonsstrategiene å endre diskursiv praksis. Ifølge Fairclough er det gjennom diskursiv praksis vi kan påvirke maktforhold- og strukturer i en bredere sosial praksis. En strategi *Et åpent barnevern* bruker er å gjøre mediene til syndebukk. En annen strategi er åpenhet, ikke åpenhet for enhver pris, men åpenhet om det gode.

Samtidig som *Barnevernet – en hjelper* vedkjenner seg den kontroversielle siden ved barnevernets oppdrag, bygges hjelper- og tjenestediskursen betraktelig ut fra 2008 til 2012. Muligheten for økt legitimitet ligger knyttet til godhet og hjelp i *Barnevernet – en hjelper*. Imidlertid fører godhetsdiskursen til at det er vanskelig å innta et opponerende synspunkt. At hjelper- og brukerdiskursen er dominerende kan leses som et ubehag ved å sette ord på de vanskelige sidene ved barnevernets mandat. At diskursen er sprunget frem av «...et menneskesyn basert på demokrati og likeverd» (Uppstad 2010:29), gjør det ikke enkelt å ta til motmæle i en bredere sosial praksis. Så lenge det er omdiskutert å fjerne barn fra foreldre vil det være vanskelig å få legitimitet for barnevernets kontroll- og maktoppdrag. Det vil kreve mye av en kommunikasjonsstrategi som kan endre på det. Men barnevernet trenger å øke forståelsen for alle sider av sitt krevende samfunnsmandat, slik barnevernet også er avhengig av at det finnes våkne øyne i samfunnet som passer på at det ikke misbruker sin makt.

NOTER:

- 1) Ubetinget tillit er viktig kun i ekstreme situasjoner, som i krig, i akuttsituasjoner eller under medisinsk behandling (Grimen, 2009:14).
- 2) «Det nye barnevernet» er et samarbeidsprosjekt mellom forskning, utdanning og praksisfelt. Prosjektleder er Willy Lichtwarck, Nordlandsforskning.
- 3) Det er økonomiske privilegier som momsfritak for nyhetsaviser, produksjonstilskudd – såkalt pressestøtte – og lisenspenger til NRK mv. Det er flere lovbestemte rettigheter som blant annet referatprivilegiet i rett.

SUMMARY

We examine how the two latest communication strategies of The Norwegian Child Welfare Service present its commission. Both strategies set out to improve the Child Welfare Service's reputation and strengthen its legitimacy. In our opinion, there is a battle of how to define the child welfare service in the public space. Using critical discourse analysis (Fairclough, 1992, 2010) we find that the communication strategy from 2008 gives less notice on the controversial side of the child welfare service, and turns the media into the scapegoat. The communication strategy from 2012 on the other hand, shows the so-called risk child welfare service (Stang, 2007), while at the same time expanding the mention of the helper discourse and emphasizes welfare (ibid., Kojan, 2011).

LITTERATUR

- Adresseavisen.** (2011). Dømt for overgrep mot 52 barnevernsbarn. Artikkel 8.12.2011.
- Andenæs, Agnes.** (1997). Fra usynlig offer til synlig aktør: Å ta dagliglivet på alvor i barnevernsarbeid. I Elisabeth Backe-Hansen & Toril Havik (red.) *Barnevern på barns premisser* (s. 11–24). Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Barne- og familiedepartementet.** (2004). *NOU 2004: 23 Barnehjem og spesialskoler under lupen*. Oslo: Barne- og familiedepartementet. URL: <http://www.regjeringen.no/Rpub/NOU/20042004/023/PDFS/NOU200420040023000DDDPDFS.pdf> [Sjekk 17.04.2014]
- Barne- og familiedepartementet.** (1991-92). *Ot.prp. nr 44 Om lov om barneverntjenester* (barnevernloven). Oslo: Barne- og familiedepartementet
- Barne- og likestillingsdepartementet.** (1992). *LOV 1992-07-17 nr 100: Lov om barneverntjenester* (Barnevernloven) URL: <http://www.lovdato.no/all/hl-19920717-100.html> [Sjekk 15.11.2013]
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet/Bufetat.** (2012). *Barnevernet – en hjelper. Kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2013–2016.*
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.** (2012). *Proposisjon 106 L. Endringer i barnevernloven*. Oslo: BLD.
- Barne- og likestillingsdepartementet/Bufetat.** (2008). *Et åpent barnevern – kommunikasjonsstrategi for barnevernet 2008–2011*. URL: <http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Barnevern/Et%20%C3%A5pent%20barnevern.pdf> [Sjekk 17.04.2014]
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.** (2012). *NOU 2012: 5 Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Oslo: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet URL: <http://www.regjeringen.no/pages/36931483/PDFS/NOU201220120005000DDDPDFS.pdf> [Sjekk 10.10.2012]
- Barne-, ungdoms- og familieetaten.** (2012). *Årsrapport 2012* URL: http://www.bufetat.no/Documents/Bufetat.no/Om%20oss/%C3%85rsmelding/2012/BufetatAarsrapport2012_web.pdf [Sjekk 29.11.2013]
- Bjerke, Paul.** (2010). Samfunnsoppdraget – fra forpliktelse til rettighet. I Johan Roppen & Sigurd Allern (red.) *Journalistikkens samfunnsoppdrag* (s 68–91). Kristiansand: IJ-forlaget
- Brurås, Svein.** (2010). Prestens rett eller publikums behov? i Johan Roppen & Sigurd Allern (red.) *Journalistikkens samfunnsoppdrag* (s. 92–114). Kristiansand: IJ-forlaget
- Bunkholdt, Vigdis og Mona Sandbæk.** (2008). *Praktisk barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal.
- Bunkholdt, Vigdis.** (1997). Barnevernet legitimitet – hvorfor er det så vanskelig? I Bennedichte C. Rappana Olsen og Vigdis Bunkholdt (red.) *Barnevernet – mangfold og mening. Festskrift til Gerd Hagen* (s. 282–292). Oslo: Tano Aschehoug AS
- Eide, Martin.** (2001). Journalistisk makt. Et oppslag. I Eide (red.) *Makt- og demokratiutredningen 1998–2003. Til dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati.* (s. 13–56). Oslo: Gyldendal akademisk
- Engebretsen, Eivind og Kristin Heggen (red).** (2012). *Makt på nye måter*. Oslo: Universitetsforlaget
- Fauske, Halvor et al.** (2009). Barnevernet på ny kurs? *Det nye Barnevernet – et forsknings- og utviklingsprosjekt i barnevernet*. NF-rapport nr. 8/2009 Bodø: Nordlandsforskning. URL: http://nordlandsforskning.no/files/Rapporter%202009/nf-rapport_8_2009.pdf [Sjekk 10.10.2012]
- Fairclough, Norman.** (2010). A Dialectical-Relational Approach to Critical Discourse Analysis in Social Research. I: Wodak, Ruth & Michael

- Meyer (red.) *Methods of critical Discourse Analysis* (s. 162-199). London: Sage Publications Ltd. 2. utgave, opptrykk 2.
- Fairclough, Norman.** (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fornyings- og administrasjonsdepartementet.** (2009). *Statens kommunikasjonspolitikk*. URL: http://www.regjeringen.no/upload/FAD/Vedlegg/Informasjonspolitikk/Statens_kom_pol_web.pdf [Sjekk 17.04.2014]
- Grimen, Harald.** (2009). *Hva er tillit?* Oslo: Universitetsforlaget
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Philips.** (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.
- Kojan, Bente Heggem.** (2011). *Et klasseblikk på et barnevern i vekst*. Avhandling for graden phillosophia doctor. Trondheim: NTNU
- Kulturdepartementet.** (2010). *NOU 2010: 14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*. URL: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kud/dok/nouer/2010/nou-2010-14.html?id=628603> [Sjekk 14.04.2014]
- Loga, Jill Merethe.** (2003). *Godhetsdiskursen*. I Kjell Lars Berge, Siri Meyer og Tom Are Trippestad (red.) *Maktens tekster* (s. 62–81). Oslo: Gyldendal Akademiske
- Mathiesen, Thomas.** (2002). *Makt og medier. En innføring i mediesosiologi*. Oslo: Pax forlag
- Norsk Presseforbund.** (2013). *Vær Varsom-plakaten*. URL: <http://presse.no/Etisk-regelverk/Vaer-Varsom-plakaten> [Sjekk 14.04.2014].
- Ottosen, Rune.** (1996). *Fra fjærpenn til Internett. Journalister i organisasjon og samfunn*. Oslo: Aschehoug i samarbeid med Norsk Journalistlag
- Ottosen, Rune.** (2004). *I journalistikkens grenseland. Journalistrollen mellom marked og idealer*. Kristiansand: IJ-forlaget
- Rasmussen, Terje.** (2004). *Mektig og aktverdig. Betragtninger om journalistikkens legitimitet*. Kristiansand: IJ-forlaget
- Raaum, Odd.** (2003). *Dressur i pressen. Selvjustis i internasjonalt perspektiv*. Oslo: Universitetsforlaget
- Seim, Sissel og Tor Slettebø.** (2007). *Brukermedvirkning i barnevernet*. Oslo: Universitetsforlaget
- Stang, Elisabeth Gording.** (2007). *Det er barnets sak: barnets stilling i sak om hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4*. Oslo: Universitetsforlaget
- Statistisk sentralbyrå.** (2013). *Barnevern, 2012*. Oslo: Ssb.no. URL: <http://www.ssb.no/barneverng/> [Sjekk 11.11.2013]
- Svennevig, Jan.** (2001). *Språklige samhandlinger. Innføring i kommunikasjon og diskursanalyse*. Oslo: Landslaget for norskundervisning/ J.W. Cappelens Forlag as.
- Uppstad, Tone-Hege.** (2010). *Emosjonelle foreldre og usynlige barn – En dekonstruktiv lesing av læreboken Praktisk barnevernarbeid*. Masteroppgave i Sosialt arbeid. Oslo: Høgskolen i Oslo
- Vagle, Wenche.** (1995). *Kritisk tekstanalyse*. I Jan Svennevig, Margareth Sandvik & Wenche Vagle *Tilnærminger til tekst* (s.123–238). Oslo: Cappelen Akademiske
- Veland, Jarmund.** (2004). *Barnevernets legitimitet – et åpent barnevern*. I Toril Havik, Mette Y. Larsen, Sigrid Nordstoga & Jarmund Veland *Barnevernet - forutsetninger og gjennomføring* (s. 199–213). Oslo: Universitetsforlaget